

YAHUDİLERE VE HRİSTİYANLARA TÂBÎ OLMAK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak, dünya ve ahirette gönlünüzün istediği muratlarınıza, dileklerinize nâil eylesin... İki cihanda aziz olun, bahtiyar olun, mutlu olun... Allah-u Teâlâ Hazretleri elem, keder göstermesin...

Bugünkü, bu geceki Kur'an-ı Kerim sohbetim Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 120. ve 121. ayetleri üzerinde olacak. Ayetleri okuyalım, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ
تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ
وَلَئِن اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ
مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

(البقرة: ١٢٠)

(Ve len terdâ anke'l-yehûdü ve le'n-nasârâ hattâ tettebia milletehüm, kul inne hüda'llâhi hüve'l-hüdâ, ve leini'tteba'te ehvâehüm ba'de'llezî câeke mine'l-ilmi mâ leke mina'llâhi min veliyyin ve lâ nasîr.) (Bakara, 2/120)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

(البقرة: ١٢١)

(*Ellezîne âteynâhümü'l-kitâbe yetlûnehû hakka tilâvetihî ülâike yû'minûne bihî ve men yekfur bihî feülâike hümü'l-hàsirûn.*) (Bakara, 2/121)

a. Yahudi ve Hristiyanların Teklifleri

İki ayet-i kerimeyi okuduk. Buyuruyor ki Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ:

(*Ve len terdà anke'l-yehûdü ve le'n-nasârâ hattâ tettebia milletehüm*) *Len* takısı *muzâri*, yâni şimdiki zaman-geniş zaman fiilinin önüne geldiği zaman, istikbal mânâsı ifade eder. *Terdà*, sen razı olursun, oluyorsun mânâsına gelir. *Len terdà* olunca, o zaman olmayacaksın, olmayacak mânâsına gelir.

Şimdi burada *len terdà*, *terdà* fiilinin fâili *el-yehûdü ve'n-nasârâ*. Yahudiler ve nasrânîler memnun olmayacaklar. İstikbâle ait bir bilgi veriyor Cenâb-ı Hak: “Râzı olmayacaklar, senden râzı olmayacaklar, hoşnut olmayacaklar yahudiler ve nasranîler...”

(*Hattâ tettebia milletehüm*) Bu *hattâ* da yine muzârî fiilin başına geliyor: “Sen onların milletine tâbî olmadıkça...” mânâsına. (*illâ en*) mânâsına veya (*illâ en*) mânâsına gelir. “Sen onların milletine tâbî oluncaya kadar...” demek birisi; “Sen onların milletine tâbî olmadıkça...” demek öteki. *Hattâ* edatı, bu iki mânâyı da ifade edebilir. İkisi de uygun düşüyor. Zâten bizim anlattığımız konuyu dağıtmıyor, aynı mânâyı işaret edilmiş oluyor. “Yahudiler ve nasrânîler, sen onların milletine tâbî olmadıkça senden hoşnut ve razı olmayacaklar; veyahut, oluncaya kadar uğraşacaklar, ancak öyle olursa razı olurlar, başka türlü razı olmayacaklar.” mânâsına.

Yahudiler, Mûsâ AS’a indirilen Tevrat’ı okuyan millet, ona bağlı olan kimseler. Biz Mûsevî diyoruz, Mûsâ AS’a mensub olan insanlar mânâsına. *Nasrânî* dediklerimiz de, İsevî diyoruz, Hazret-i İsâ’ya tâbî olanların devamları olmuş oluyor.

Elmalılı Rh.A tefsirinde demiş ki: “Yahudiler, Peygamber SAS Efendimiz’e bir teklifte bulunmuşlar: ‘Sen bizimle bir müddet böyle ihtilâf etmeden hoşça geçin; sonra biz de sana tâbi olalım!’ diye böyle bir teklifte bulunmuşlar” diyor. Kaynağını göstermiyor. Benim de baktığım İbn-i Kesir’de ve başka tefsirlerde, şu anda bunun hangi kaynaktan geldiğini irdeleme imkânım yok ama, bu teklif üzerine bu ayet-i kerime inmiş oluyor. Yâni yahudiler:

“—Sen bize bir tâbi ol da, bizimle hoş geçin de; sonra biz sana tâbi olalım!” diye bir ara teklifte bulunmuşlar.

Halbuki hakkın bâtıla tâbi olması, hiç bir zaman olacak iş değildir. Böyle bir tâviz de Peygamber Efendimiz’in hayatında görülmüş bir şey değil.

Ne tekliflerde bulundular ondan önce, Kureyş’in müşrikleri dediler:

“—Seni hükümdar seçelim, seni zengin edelim, en güzel kızlarımızla evlendirelim... Bu davadan vazgeç!” dediler.

Ne parlak tekliflerde bulundular. Yâni, belki bugün bazı insanlar öyle tekliflerle karşılaşsalar, kabul edebilirler. Ama Peygamber Efendimiz:

“—Hayır!” dedi. “Bir elime güneş, bir elime ay verilse, ben bu davadan vazgeçmem!” dedi.

Çünkü, Allah onu peygamber tayin etmiş. O davasını, o görevini yapacak. O görevden tâviz vermek veya duraklamak, veya vazgeçmek, veya geri dönmek, veya görevi geri iâde; böyle şey onun için bahis konusu değil tabii. Ne teklifler oldu! Bu teklif, teklif mi?..

Tabii onu Peygamber Efendimiz kabul etmezdi. Zâten burada da Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu ayet-i kerimelerle bize istikbâle ait gelişmeleri de bildiriyor: “Yahudiler ve nasrânîler senden, sen onların milletine tâbi olmadıkça razı olmayacaklar ey Rasûlüm!” diye bildiriyor.

Burada, tabii Peygamber Efendimiz herkesin hak yola gelmesini istediği için, cennetlik olmasını dilediği için, çok merhametli, raûf ve rahîm sıfatlarını bihakkın taşıyan bir mübarek kalbi olduğu için, merhametli olduğu için, herkesin kurtulmasını istiyordu, cennete gitmesini istiyordu, cehenneme düşmemesini istiyordu. Onun için böyle büyük istekle, temenni ile tebliğ yapıyordu. Kabul edilmediği zaman da üzülyordu. Allah-u Teâlâ Hazretleri muhtelif ayet-i kerimelerde:

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدْيُهُمْ

(البقرة: ٢٧٢)

(*Leyse aleyke hüdâhüm*) “Onların hidayete erdirilmesi sana ait değil.” (Bakara, 2/272)

إِنَّ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ

(الشورى: ٤٨)

(*In aleyke ille'l-belâğ*) “Sen ancak tebliğ edersin. Tebliğ et, gerisine üzülmeye, tasalanma dert edinme!” (Şûrâ, 42/48) diye, muhtelif defalar beyan buyurmuş, tavsiye buyurmuş Peygamber Efendimiz'e.

Bu İslâm'a girmeleri konusunda, aşırı isteklerinin tahakkuk etmeyeceğini, onların hâlet-irûhiyelerini de bildiriyor bu ayet-i kerime bize. Onlar tâbi olmayacaklar. Yâni, bir yol tutturmuşlar, bırakamıyorlar menfaatlerini...

Halbuki yanlış, inançları asıl inanç değil. Kökeninde başladığı zamanki sâfiyetinde değil. Mûsâ AS'ın anlattığı gibi değil, İsâ AS'ın anlattığı gibi değil. Ama bırakmayacaklar diye bildiriyor.

Şimdi burada, “Onların milletine tâbi olmadıkça” derken, *millet* burada ne mânâsına?.. Onların girdikleri, yürüdükleri yola tâbi olmadıkça demek. *Millet*, (*et-tarîkatü'l-meslûketi*), yâni sülûk edilen yol mânâsına diye bildiriliyor. Girilen yol demek, gidilen yol demek. “Sen onların gittikleri yola gitmedikçe, o yola girmedikçe, senden razı olmayacaklar!” Bir bu mânâ veriliyor. Buradan da din mânâsına kullanıyor.

مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا

(البقرة: ۱۳۵)

(*Millete ibrâhîme hanîfâ*) “İbrâhim’in milleti, yâni İbrâhim AS'ın dini; veyahut girdiği, o hanif olarak yürüdüğü yol. Hakka meyilli, hakka sevgili, hakkı tutan, Hakk'ın rızası yolu...” (Bakara, 2/135) demek oluyor.

Din için böyle millet kelimesi de kullanılmış. Bu bize biraz garip gelebilir. Çünkü biz millet deyince, ulus mânâsına, yâni kavimlerin meydana getirdikleri topluluklar mânâsına kullanmaya alışmışız lisânımızda. İnsanın yaradılışı neyse, hangi ırktansa o ırktan. Burada “onların milletin tâbi olmak” derken, tabii böyle bir şey bahis konusu değil.

O zaman ayrı bir millet, ayrı bir devlet kurmuş da değiller. Toplum olarak yaşıyorlar. Bugünkü mânâsıyla değil.

Bu millet kelimesinin böyle din mânâsına gelmesi, girilen, gidilen yol mânâsına gelmesi neredendir?.. Zemaşerî, ki bu Araplara, “Gelin atalarınızın dilini size öğretelim!” diyecek kadar Arapça’da ilerlemiş, Harezmlî bir büyük alim... Ama Medine-i Münevvere’ye yerleşmiş, orada mücavir olmuş, *Cârullah* lakâbını almış, tefsir yazmış. O belâgatı da iyi bilen bir kimse. *Esâsü’l- Belâga* isimli eseri var.

Orada, bu *millet* kelimesinin asıl mânâsının, gidilen yol demek olduğunu; insanlar da inanç bakımından bir yol tutturup gittiklerinden, o inançlarına, dinlerine de millet denildiğini beyan ediyor.

Elmalılı da, daha işin lügat kökeninden alarak, lügatte bu millet kelimesinin, bir şeyi söyleyip karşı tarafa öğretmek, hatta –dikte ettirmek diyoruz– yazdırmak mânâsından geldiğini, mânâsının imlâ gibi olduğunu; inançlar da peygamberler tarafından etrafındaki insanlara böyle dikte edildiği için, onların o anlattıkları şeyin bütününe millet denildiğini söylüyor. O kökten, yâni söylenilmiş, yazdırılmış, öğretilmiş bilgiler topluluğu mânâsına, oradan geldiğini söylüyor.

Tabii bir de, şeriat da din demek biliyorsunuz. Şeriat da, susayan insanların susuzluklarını giderecekleri bir rahmet ve sevap kaynağı

olduğu için, oradan böyle su içmek ve suya kanmak mânâsından, şeriata da din anlamı verilmiş. Yâni, bu üç kelime aynı anlamda kullanılıyor. Hani bazıları şeriata yan bakıyor, bazıları bazı kimselere:

“—Vay bunlar şeriatçı!” diyor.

Tabii bütün müslümanlar şeriatçıdır, çünkü şeriat din demektir. Elbette her müslüman öyle olur. Aksi?.. Aksi, dini de bilmemek, inancı da bilmemek, konuyu da bilmemek demek oluyor.

Şimdi, “Onların milletine tâbi olmadıkça” ne demek? “Onların dinlerine, yollarına tâbi olmadıkça, senden razı olmayacaklar.” mânâsına geliyor, bildiriyor.

b. Allah'ın Yolu İslâm Dinidir

(Kul) “Onları böyle bu tavırlarındayken ey Rasûlüm, sen onlara de ki: (*Inne hüda'llàhi hüve'l-hüdâ*) Allah'ın hidayeti, asıl hidayet işte odur.” Yâni, Allah'ın seçtiği, razı olduğu din İslâm:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

(آل عمران: ١٩)

(*Inne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) [Allah indinde hak din, geçerli din İslâm'dır.] (Âl-i İmran, 3/19)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ

(آل عمران: ٨٥)

(*Ve men yebtaği gayre'l-islâmi dînen felen yukbele minhu*) [Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır.] (Âl-i İmran, 3/85)

İslâm'dan gayri bir din tutturanların dindarlığını Allah kabul etmeyecek, kesin. İşte Allah'ın o hidayet yolu, o dini, o asıl hidayet odur. Yâni sizin çağırduğunuz değil mânâsına.

Bir de *hüda'llâh*'tan maksat, yâni izâfet-i beyânîyye olmuş oluyor. Yâni, "Allah hidâyeti, asıl hidayet odur." mânâsına gelmiş oluyor.

Tabii, "Kimse yoğurdum, ayrımım ekşi demez." diye atalarımız söz söylemiş. İyi ama bunun bir de bîtaraf ölçülerle ölçülmesi, tartılması, konuşulması var. Bu dinlerin mensubları olan papazlar da, hahamlar da; o ülkelerden yetişmiş müdekkik, alim araştırmacılar da, bu dinlerin inançlarının pek çoğunun asılsız olduğunu söylüyor. Meselâ yakın zamanda, şimdi bu yılbaşı, Noel Baba hikâyeleri... Bunların sonradan çıktığı, asıl hristiyanlıkta olmadığı kendi kitaplarında da yazılıyor. Kendi kitaplarının asıllarının kaybolduğu biliniyor. Hatta hatta, içlerinden öyle kimseler çıkmış ki, "Yok böyle bir şey, Hazret-i İsâ gibi bir insan bile yaşamamıştır." diyerek bu işleri tenkit edenler var.

Yâni, bilimsel ölçülerle ölçülmeye, tartılmaya geldiği zaman, iş gün gibi ortaya çıkıyor. Hani aslı, esası; hani akla, mantığa vurulduğu zaman ölçülmesi, değerlendirilmesi?..

(*Inne hûda'llâhi hüve'l-hüdâ*) “Allah’ın hidayeti, Allah’ın bu Peygamber Efendimiz’e öğrettiği, işte asıl hidayet odur.”

“Allah hidayeti odur.” demek yâni insanların ortaya koyduğu eğri, bûğrû şeyler değil de; Allah’ın insanlara öğrettiği mânâsına da anlamak mümkün. Tamam, asıl hidayet yolu budur. Yâni: “—Ey Rasûlüm, yâ Muhammed-i Mustafâ’m, sen onlara de ki: ‘Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin beni tebliğle görevlendirdiği bu yol, asıl hidayet yolu budur. Yâni doğru olan, sahih olan, kâmil olan, eksiksiz olan, her türlü güzel hususu ihtivâ eden asıl din budur.’ diye söyle sen onlara ey Rasûlüm!” diyor ve Peygamber Efendimiz’e ve ashâbına ve etbâına bunu beyan etmelerini öğretmiş oluyor.

Katâde Rh.A bildiriyor ki: (*Beleğânâ enne rasûlü'llâh SAS kâne yekûl*) “Peygamber SAS her zaman şöyle buyururdu ki:¹

لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ

ظَاهِرِينَ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ

حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ

(*Lâ tezâlû tâifetün min ümmetî yükâtilûne ale'l-hakkı zâhirîne, lâ yedurruhüm men hâlefehüm, hattâ ye'tiye emru'llâh*)

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1331, no:3442; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1524, no:1037; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.97, no:16927; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XIX, s.386, no:906;

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.58, no:7957; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.315, no:554; Muàviye ibn-i Ebî Süfyan RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2667, no:6881; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX,s.403, no:961; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.373; Muğîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.137, no:156; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.345, no:14762; İbn-i Hibbân. *Sahîh*, c.XV, s.231, no:6819; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.39, no:9077; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.5, s.102, no:7603; Ebû Avâne, *Müsned*, c.1, s.99, no:317; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s39, no:17670; Câbir ibn-i Abdillâh RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1523, no: 1920; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.499, no:4252; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.504, no:2229; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, no:279, no:22456; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.109, no:6714; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.144, no:2372; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.181, no:18398; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.289; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.45, no:2690; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.76, no:914; Sevban RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.269, no:22374; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.VIII, s.145, no:7643; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.27, no:860; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.3, s.4, no:2484; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.429, no:19864; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.81, no:2392; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XVIII, s.124, no:254; İmrân ibn-i Husayn RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.485, no:2192; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.4, no:6; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.261, no:61; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.383, no:899; Muàviye ibn-i Kurre babasından.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.104, no:17006; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.VII, s.53, no:6360; Selemetü'bnü Nüfeyl RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.496, no:8389; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:38; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.76, no:913; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.307; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.19, no:47; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.394, no:1563; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.IV, s.52, no:1216; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Muhtelif kaynaklarda muhtelif rivayetleri var. O rivayetlerde kelime farkları var. Ama herkesin duymuş olduğu bir hadis-i şerif bu:

(*Lâ tezâlû tâifetün min ümmetî*) “Benim ümmetinden bir seçkin, şuurlu zümre bulunacak, (*yukâtilûne ale’l-hakkı*) bunlar hak üzere İslâm’ı savunacaklar, mukâtele edecekler, yılmayacaklar, gevşemeyecekler, fütur getirmeyecekler, Allah’ı dinine yardımcı olacaklar; (*zâhirîne*) ve galebe çalacaklar, yâni üstün gelecekler. (*Lâ yedurruhüm men hâlefehüm*) Kendilerinden görünüp, yakınlarından görünüp de, onlara muhalefet edenler, bunlara zarar veremeyecek.”

Hani bazen anası-babası mü’min evlâdının karşısına çıkıyor. Akrabası karşısına çıkıyor. Kavmi, kabilesi karşısına çıkıyor. Böyle aykırı gidenler, engellemeye, çengellemeye, hafifletmeye, frenlemeye çalışanların aleyhte çalışmaları hiçbir zarar vermeyecek. (*Hattâ ye’tiye emru’llâh*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin emri, buyruğu, vaadi kıyamet kopuncaya kadar, gelinceye kadar daima mevcut olacak.”

Ben de her zaman, daima dua ediyorum ki: “Yâ Rabbi bizi o zümreden eyle! Yâni yanılanlardan, şaşıranlardan, gevşeyenlerden, hizmetten kaçanlardan veyahut İslâm’a hizmet etmeyip de keyfine, zevkine, dünyaya dalanlardan etme! Bu zümreden eyle, bu sevdiğin insanlardan eyle...” diye daima dua ediyorum. Allah dualarımızı kabul etsin.

Bizi o tâife-i merzıyyeden, yâni kendisinin râzı olduğu zümreden eylesin... Daima Allah rızası için çalışmamızı, çalışmanızı cümlemize, cümlenize nasib eylesin...

Evet, asıl hidayet yolu işte bu; Peygamber Efendimiz'e Allah'ın öğrettiği, Peygamber Efendimiz'in de bize öğrettiği işte bu din... İşte hadis-i şerifler, işte Kur'an-ı Kerim'in ayetleri, numara numara, hareke hareke, harf harf, hepsi Peygamber Efendimiz'in zamanındaki gibi. Değişmemiş, bozulmamış, unutulmamış, her şey ortada... Peygamber Efendimiz'in günlük hayatı, en ince teferruata kadar tesbit edilmiş. Nasıl saçını tarardı, nasıl koku sürünürdü, nasıl başkalarına yardım ederdi, sofrada nasıl sağ eliyle yerdi, kaç parmağını kullanırdı, nasıl temizliğe riayet ederdi, nasıl günlük yaşantısında etrafına davranırdı, güleç yüzlüydü... vs. İşte her şey ortada. İşte Allah'ın hak peygamberi, işte Allah'ın hak kitabı, işte Allah'ın öğrettiği din!..

Bizim burada bir camimiz var, el-hamdü lillâh, orada bir Sırlı kardeş gelmiş, müslüman olmuş. Ailesinden bir kişiyi daha müslüman etmiş, babasını da... İnşâallah ötekiler de müslüman olacak. Camide de görev almış. El-hamdü lillâh. Yâni, Allah nasib edince, kimisi husûmetle elini kana buluyor, gaddarlık, hunharlık ediyor ama; kimisi de böyle Allah'ın yolunu bulup doğru yola geliyor, hidayete ediyor. Bunun hak yol olduğunu kabul edip, nice profesörlerden, alimlerden, işte Amerikalı meşhur senatörden, meşhur kişilerden, diplomat siyasîlerden nice nice insanlar kabul ediyor.

Biz bunlara para vermiyoruz ki... Reklam da yok. Aleyhte bir sürü reklam da var, kötüleme var. Ona rağmen inceliyorlar, “Hak din budur!” diyorlar. Çünkü, kendi kitaplarında da bu hususta zâten bilgiler mevcut.

c. Yahudi ve Hristiyanlara Uymanın Cezası

وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ
الْعِلْمِ مَالِكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

(البقرة: ١٢٠)

(*Ve leini'tteba'te ehvâehüm ba'de'llezî câeke mine'l-ilm*) İn, eğer demek Arapça'da. “Ey Rasûlüm, eğer sen onların hevâlarına, hevâ-yı nefislerine ittibâ etmiş olsaydın, etmiş olsan; farz-ı muhal, yapmazsın ya, ben sana söylüyorum, ümmet de anlasın, ümmet de böyle bir şey yapmasınlar. Eğer sen onların hevâ-yı nefislerine tâbi olacak olsan; (*ba'de'llezî câeke mine'l-ilm*) ilimden sana gelen o Kur'an-ı Kerim, o vahiyler, o bilgilerden sonra, sen bunları bırakıp da onların arzularına, hevâlarına tâbi olacak olsan...” Ne olur? (*Mâ leke mina'llâhi min veliyyin ve lâ nasir*) “Senin için Allah tarafından bir dost veya yardımcı bulamazsın! Allah'tan bir yardım alamazsın, Allah'tan bir dostluk göremezsın, Allah'tan yana bir dostun ve yardımcın olmaz.” (Bakara, 2/120)

Bu çok büyük bir tehdittir. Biliyorsunuz geçen haftalardaki ayet-i kerimelerde, Cenâb-ı Hak Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'i nasıl medhediyor:

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

(البقرة: ۱۱۹)

(*Innâ erselnâke bi'l-hakkı beşîran ve nezîrâ*) “Biz seni hak ile, gerçek ile irsal ettik, müjdeleyici ve ihtar edici, korkutucu olarak gönderdik.” (Bakara, 2/119) diye böyle methederken, burada da yanlış bir iş yapılmaması konusunda, çok şiddetli bir uyarı var. Yâni, “Bu yahudilerin ve hristiyanların hevâ ve heveslerine, arzularına ve isteklerine tâbi olursan, Allah'tan sana bir yardım gelmez, bir dostluk olmaz. Allah'ın tayin edeceği bir yardımcı, bir dost da bulamazsın!” Yardımsız, dostsuz, pişman, perişan oluverir insan, eğer öyle yaparsa...

Velî ne demek? Dost demek. *Nasîr* ne demek? Yardımcı demek. *Velî* ile *nasîr* niye yan yana geliyor? *Velî* dost demek ama, her dost bazen insana yardım edemiyor. İşte dünyadaki bir sürü zulüm, işte buna üzülen bir sürü dost; ama yardımcı olamıyor. Ama bazen de en ummadığın bir kimse, dost da değil, karşı taraftan, ama Allah'ın verdiği bir meyille o sana yardımcı oluyor. Hiç ummadığın bir kimsenin yardımına mazhar olabiliyorsun. Yâni, bazen insan dost bulamaz. Bazen dost bulur ama, dostun elinden bir şey gelmez, yardım gelmez, faydası olmaz. Bazen yardımcı bulamaz.

Şimdi burada “Ne dostun olur, ne yardımcın olur” buyruluyor. (*Mâ leke*) “Senin için olmaz (*mina’llâhi*) Allah’tan yana, o cihetten düşünecek olursan; (*min veliyyin ve lâ nasir*) yâni Allah senin dostun da olmaz, yardımcın da olmaz!” Tabii Allah’ın dostu olmadığı, yardım etmediği kimse dünyada, ahirette perişan olur. Bu çok büyük tehdit... En korkunç durum bu...

Demek ki, gelen ilm ü irfandan ve şariat-i Kur’an’dan sonra, birisi kalkar da onların hevâsına tâbi olursa, isteklerine tâbi olursa, onların dinlerine girerse... Onların dinlerine müslümanlıktan sonra girmeye ne denir? *Irtidat* etmek denir.

“—Efendim, falanca kimse boynuna haç takmış! Almanya’daki falanca işçinin oğlu şöyle olmuş...”

Tamam, haa, o ilimden, Kur’an’dan, İslâm’dan sonra birisi böyle yaparsa, hiç bir yardım, hiç bir dost kalmaz; en kötü işi yapmış olur, mahvolur.

Evet, müslümanların bu sırada, bu devirde, bu yıllarda, bu dünyada yardımı, alkışlayıcısı, seveni, bağına basanı az. Yanlış yola gidenlere her türlü yardım, yolunu şaşırmış balinalara yardım, ormandaki hayvanlara yardım... Ama bir müslümana her yerde zulüm, baskı; her yerde sıkıntı, üzüntü, dert... Nedir bu?.. İmtihan. Cenâb-ı Hak İslâm yolunu böyle zahmetli eylemiş ki, “Aşık-ı sâdıklar belli olsun. Yalancılar, böyle pamuk ipliğine bağlı olanlar, sahteler, çürükler ayrılsın, sağlamlar belli olsun!” diye, hikmeti bu.

Peygamber Efendimiz de, ashâb-ı kiram da, evliyâullah da, daha önceki peygamberler de, hep böyle şeyler, imtihanlar gördüler. Nasıl olacak insan?.. Kale gibi olacak, sapasağlam olacak, hiç bir şeyden yılmayacak, Cenâb-ı Hak'ka bağlılığından kopmayacak. “Eğer beni yaksalar, küllerimi havaya savursalar, gene ayrılmam!” diyecek. Yunus Emre'nin şiirlerinde anlattığı o aşk, şevk bağlılık, candan bağlılık, hiçbir şeye yılmadan, aldırmadan, müslümanlığı güzel yapmak... Önemli olan bu...

Şimdi tabii, söylenecek şeyler çok. Bir kere onların ehvâsına tâbi olursan deniliyor. Demek ki, onların din diye böyle icra ettikleri merasimler, onların hevâ ve hevesleri. Yâni Cenâb-ı Hak'ın Mûsâ AS'a, İsâ AS'a öğrettikleri değil. Yâni o manzaralara bakın, tarih kitaplarını okuyun. (*Ehvâehüm*) *Ehvâ* ne demek?.. Yâni hevâ kelimesinin çoğulu. *Hevâ* ne demek? İnsanın içinden gelen, nefsinin istekleri demek... Cehennem'in bir adı da *hâviye*... İnsanı cehenneme götüren bir sürü haksız, hudutsuz, taşkın, azgın istekler.

İnsanların uyması gereken yol ne dir?.. Allah'ın emirleridir. Allah'ın emirleri nedir?.. Hak dindir, ilâhî dindir. İnsanlar kendileri din uydurmuşsa onlara ne diyoruz?.. Beşerî dinler diyoruz, bâtıl dinler diyoruz. Çünkü kendisi uydurmuş, Allah'ın emri değil diye. Dinler bu taksime tâbi kılınmış haklı olarak, birisi hak, birisi bâtıl diye.

Artık ehvâlarına uyan insanların. Ehvâlarını, yâni nefislerinin arzularını, keyiflerini, kafalarından uydurdukları şeyleri, kendilerine din diye, merasim diye ortaya atıp da, işi o tarafa döken insanların o arzularına uyarsa insan, Allah'ın arzusunu bırakıp beşerî arzulara uymuş olur. O zaman hiç kıymeti kalmaz. Burada tabii onların dinlerinin ehvâ olduğu, hevâ-yı nefislerden ibaret olduğu, asıl olmadığı beyan edilmiş oluyor.

d. Kendilerine Kitap Verilenlerin Durumu

121. ayet-i kerimeye geçiyoruz bu bilgiden sonra:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ

(البقرة: ١٢١)

(*Ellezîne âteynâhümü'l-kitâb*) “Kendilerine kitabı verdiğimiz kimseler; o kimseler ki biz onlara kitabı verdik...” Yâni, ben Azîmü’ş-şan onlara kitap verdim. (*Yetlûnehû hakka tilâvetihî*) “Onu hakkıyla tilâvet ediyorlar, ederler. (*Ûlâike yû’minûne bihî*) Ona inanan işte onlar. (*Ve men yekfur bihî*) Kim ona inanmıyor, kâfir oluyorsa, (*feülâike hümü'l-hâsirûn*) işte onlar hüsrâna uğrayanların ta kendileridir. Tam hüsrana uğrayanlar onlardır.” (Bakara, 2/121)

(*Ellezîne âteynâhümü'l-kitâb*) “Kendilerine kitab verdiğimiz kimseler..” Bunlar kimlerdir? Bazı alimlere göre, meselâ Katâde gibi, Rh.A, (*Hümü'l-yehûdü ve'n-nasârâ*) “Onlar yahudiler ve nasranîlerdir.” Bu bazı şahısların, Abdurrahman ibn-i Zeyd ibn-i Eslem'in ve Katâde'nin söylediği, İbn-i Cerîr'in, yâni tefsir sahibi Tâberî'nin tercih ettiği görüş bu.

“Ey Rasûlüm, senden önceki zamanda kendilerine kitap vermiş olduğumuz ve kendilerine ehl-i kitap denilen o kimselerin bazıları, (*yetlûnehû hakka tilâvetihî*) onu hakkıyla okurlar. Yâni kendilerine indirilen kitabı hakkıyla okurlar, oradaki, işaretleri, emirleri, tavsiyeleri alırlar. ‘Ahir zaman Peygamberine tâbi olun!’ diye o kitaplarının ahkâmını, tavsiyelerini tam tutarlar. (*Ûlâike yû'minûne bihî*) O zaman onlar iman etmiş olurlar. Kendilerini inkârdan, Allah'ın gönderdiği peygambere kâfir olmaktan, kitaba kâfir olmaktan kurtarmış olurlar. Ama inanmayanlar, onlar tabii çok büyük hüsrâna uğrayacaklar.” *Hüsrân*, yâni bir işin sonunda ziyan etmek, hiç kâr etmemek, perişan olmak demek. Eline hiç bir şey geçmemek demek...

(*Yetlûnehû hakka tilâvetih*) “Hakkıyla onu tilâvet ederler.” Buradaki *yetlûnehû*, *telâ-yetlû-tilâveh*, okumak mânâsına. “Tilâvet-i Kur'an-ı Kerim” diyoruz, Kur'an-ı Kerim okumak oluyor. Yâni, kendilerin kitap indirilenler bunu tam dikkatli bir şekilde hakkıyla okurlar. Tamam, okumak mânâsına.

Bir de, ama acaba o mânâya mı? Kur'an-ı Kerim'de başka ayetlere baktığımız zaman bazen bu *telâ-yetlû-tilâvet*, takip etmek mânâsına geliyor. Meselâ:

وَالشَّمْسِ وَضُحَيْهَا وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَيْهَا

(الشَّمْسِ: ۱-۲)

(*Ve's-şemsi ve duhâhâ. Ve'l-kameri izâ telâhâ*)
[Güneş'e ve kuşluk vaktindeki aydınlığına; Güneş'i takip ettiğinde Ay'a yemin olsun ki...]
(Şems, 91/1-2) Güneş'e yemin ettikten sonra, bir de Ay'a yemin ediyor bu ayet-i kerimede.
(*Ve'l-kameri izâ telâhâ*)

“Güneş'i takip eden o Kamer'e de” yemin ediyor. Kamer Güneş'i okuyacak değil. Buradaki *telâhâ*, “Güneş'i okur” desek, saçma olur. Yâni, takip etmek mânâsına, tâbi olmak mânâsına.

Demek ki, “O kendilerine indirilen kitabı hakkıyla takip edenler” mânâsına. Bu hakkıyla takip etmek ne demek?.. İçindeki ahkâmı okumak, emirleri tutmak, harfiyyen onu uygulamak demek.

Bir rivayete göre de, yine Katâde'den de böyle bir rivayet var: “Burada kastedilenler, Peygamber Efendimiz'in ashâbıdır. ‘Kendilerine kitap indirdiğimiz kimseler’ derken, buradaki *el- kitâb*, Kur'an-ı Kerim'dir; böyle methedilenler de Peygamber Efendimiz'in ashâbıdır. Hakîkaten onlar Kur'an-ı Kerim'i hakkıyla okudular, hakkıyla uyguladılar, hakkıyla Kur'an-ı Kerim'e tâbî oldular.

İşte o inananlar, ne âlâ... İnanmayanlar, Kureyş'in müşrikleri, başka kabilelerden müşrikler; onlar da ebedî hüsrâna uğradılar.” Böyle bir yorum da var.

Yâni, “Kendilerine o kitabı verdiğimiz kimseler” diye geçtiği için, o kitap eğer daha önceki kitaplar ise, Tevrat ve İncil ise; o zaman bu kastedilenler o kitapların zümresinden, dininden, o kitaba bağlı insanların dinindeyken Peygamber Efendimiz’e tâbi olanlar kastedilmiş oluyor, cennete girenler kastedilmiş oluyor.

Onlardan kimler var meselâ?.. Yahudilerin büyük allâmesi, çok alim bir zât-ı muhterem Abdullah ibn-i Selâm, Peygamber Efendimiz’e geldi:

“—Evet, Tevrat’ta bildiriliyor senin gelişin, evsâfın, tamamen, aynen öyle... Sen ahir zaman peygamberisin!” dedi, müslüman oldu.

Sonra hristiyanlardan da, Peygamber Efendimiz’in hak peygamber olduğunu kabul edip, anlayıp, müslüman olanlar çok oldu. Onlardan bazıları, meselâ kimler?.. Ashâb-ı Sefîne deniliyor, yâni gemiye binmiş olan gemi ahâlisi. Hangi gemi?.. Bunlar Câfer ibn-i Ebî Tâlib RA ile birlikte Habeşistan’dan gelen kimseler.

Biliyorsunuz, Câfer-i Tayyar Efendimiz, yâni şehid olarak ahirete göçen, Peygamber Efendimiz’in de, “Onu ben cennette uçarken görüyorum.” dediği için Câfer-i Tayyar adını alan zât, Kureyş’in zulmü dolayısıyla hanımıyla Habeşistan’a gitmişti.

Onunla beraber geri dönerken hristiyanlardan 32 kişi Habeşistan'dan geldi. 8'i de Şam rahiplerinden, 40 kişi oldular. Bunlar geldiler Peygamber SAS'e ittibâ ettiler, imana geldiler, müslüman oldular bu 40 kişi. Bunlara tarihte Ashâb-ı Sefîne deniliyor. Yâni o gemiyle gelenler mânâsına.

Demek ki, Peygamber Efendimiz'in zamanında yahudilerden, nasrânîlerden, yâni hristiyanlardan bazı derin alimler geldiler, müslüman oldular. Bunlar hakkında pek çok medihler var Kur'an- ı Kerim'de.

e. Kur'an'ın Hakkıyla Okunması

Ama onlarla ilgili ayetleri okumadan önce, bir şeyi belirtmek istiyorum. Burada ister birinci yorum, ister ikinci yorum olsun, bu "Kitabı hakkıyla okuyanlar" veya "O kitaba hakkıyla tâbi olup, o kitabı hakkıyla uygulayanlar" olsun, hakkıyla kitabı uygulamak nedir?..

Ömer ibnü'l-Hattab RA demiş ki:²

إِذَا مَرَّ بِذِكْرِ الْجَنَّةِ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ
وَإِذَا مَرَّ بِذِكْرِ النَّارِ تَعَوَّذَ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ

(ابن أبي حاتم عن عمر)

² İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.I, s.319, no:1157; Hz. Ömer RA'dan. İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II,s.25, no:6038; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.472, no:4230; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XXIX, s.32, no:31636.

(*İzâ merre bi-zikri'l-cenneh, seela'llâhu el-cenneh; feizâ merre bi-zikri'n-nâr, teavveze bi'llâhi mine'n-nâr.*) “Kur'an'ı böyle dikkatle okurlar. O kadar dikkatle okurlar ki, cennet ayetleri, cenneti anlatan ayetler geçerse, dururlar; ‘Yâ Rabbi, bizi bu cennetine, bahsettiğin cennetine girenlerden eyle...’ Cehennemle ilgili ayetler geldiği zaman, ‘Yâ Rabbi, bizi bu cehenneme düşenlerden etme...’ diye böyle duygulana duygulana hakkıyla okumak, böyle sindire sindire okumak mânâsına...” Böyle izah etmiş, böyle misallendirmiş Ömer ibnü'l-Hattab RA.

Hatta o, Kur'an-ı Kerim'i birkaç türlü okumuş. Bir hızlı okumuş; bir de böyle derin derin, düşünce, düşünce okumuş. “Daha henüz üçte birine geldim.” buyurmuş. Yâni, biz de öyle okumalıyız. Bir hatmimiz devam etsin diye hızlı okumalıyız; bir de ayetler üzerinde derin derin tefekkür ede ede okumalıyız.

Bu Allah'ın kitabını okuyup, ona hakkıyla tâbi olmak konusunda, İbn-i Mes'ud RA ve onun gibi bazı alimler de şöyle buyurmuşlar:³

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أَنْ يُحِلَّ

حَلَالَهُ وَيُحَرِّمَ حَرَامَهُ وَيَقْرَأَهُ كَمَا أَنْزَلَهُ اللَّهُ

وَلَا يُحَرِّفُ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَلَا يَتَأَوَّلُ

مِنْهُ شَيْئًا عَلَى غَيْرِ تَأْوِيلِهِ

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım elinde olan Allah’a yemin olsun ki...” Peygamber Efendimiz de böyle yemin ederdi, İbn-i Mes’ud RA da tabii, Peygamber Efendimiz’in o ifadesi gibi başlamış sözüne:

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım elinde olan Allah’a yemin ederim ki, (*inne hakka tilâvetihî*) onun hakkıyla tilâvet olunması şöyle olur: (*En yuhille halâlehû*) Helâlini helâl bilmek ve uygulamak; (*ve yuharrime harâmehû*) haramını haram bilmek ve haramından kaçınmak; (*ve yakraehû kemâ enzelehu’llàhu*) Allah’ın indirdiği şekilde onu okumak; (*ve lâ yuharrifu’l-keleme an mevâdihî*) sözleri yerlerinden oynatıp tahrif etmemek, bozmamak; (*ve lâ yete’velü minhü şey’en alâ gayri te’vîlihî*) Kur’an-ı Kerim’in herhangi bir yerini asıl mânâsından ayrı, olmadık bir te’vil ile te’vil etmemek.” diye hakkıyla okumayı böyle izah eylemiş.

Peygamber SAS Efendimiz de, Kur’an-ı Kerim’in hakkıyla okunması konusunda;⁴

يَتَّبِعُونَهُ حَقَّ اتِّبَاعِهِ

(القرطبي عن ابن عمر)

³ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.292, no:3054; İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.I, s.318, no:1154; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

⁴ İbn-i ebî Hâtim, *Tefsir*, c.I, s.319; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan. Kurtubî, *Tefsir*, c.II, s.95, Bakara 2/121; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

(*Yettebiùnehû hakka'ttibâihî*) “Hakkıyla ona, ahkâmına ittibâ etmek.” diye bir rivayet var. İbn-i Ömer RA rivayet etmiş. Şimdi bu çok önemli bir mânâ. Bunun üzerinde durmamız lâzım, bu hadis-i şerifteki sözü biraz açmamız lâzım:

Kur'an-ı Kerim'i okuyoruz. Hafızlarımız var, çocuklarımıza ezberletiyoruz. Amma, eğer bir insan Kur'an'ı okur, ezberler de hiç Kur'an-ı Kerim'e yakışır bir yaşam yaşamazsa; hâli Kur'an-ı Kerim'de istenen, tarif edilen hâle uymazsa; o zaman ne oluyor?.. Onu hakkıyla tilâvet etmemiş oluyor. Okuyacak, ahkâmına uyacak.

Kur'an-ı Kerim ölümlere okunmak için inmiş bir kitap değil. Dirilerin hayatını düzeltmek için inmiş bir kitap. Yalan söylemeyecek, haram yemeyecek, ölçüyü tartıyı düzgün yapacak, gıybet etmeyecek... Bunların hepsi bütün güzel ahlâk, bütün fazâil, orada yazılı. Bütün rezâil ve haramlar orada yasaklanmış. Ona uyacak müslüman. Uymadıktan sonra, Allah'ın kitabı rafta duruyor, bu okuduğu zaman anlamıyor. O hakkıyla ittibâ olmuyor.

O bakımdan, hakkıyla ittibâyâ biz de gayret edelim! Çoluk çocuğumuza da öyle hakkıyla ittibâ ettirelim Kur'an-ı Kerim'e...

f. Evvelki Kitaplara Hakkıyla Uyanlar

Şimdi gelelim, “Bunlardan murad o Ashâb-ı Sefîne gibi, Abdullah ibn-i Selâm gibi kitaplarını okuyup da, oradan Peygamber Efendimiz'in evsâfını anlayıp da iman edenlerdir mânâsı kastediliyor diyenlerin görüşüne...

Bu konuda çok ayet-i kerimeler var. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu hususu beyan buyurmuş. Yâni, daha önceki enbiyâ ve mürselînin getirdiğine inanan milletlerden, dikkatle okuyup ona uyma meselesinde, Peygamber Efendimiz'e uyma meselesinde Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ

(المائدة: ٦٦)

(*Ve lev ennehüm ekâmü't-tevrâte*) “Eğer o kendilerine Tevrat indirilmiş olanlar, Tevrat'ı hakkıyla, dosdoğru uygulamış olsalardı; (*ve'l-incîle*) İncil kendilerine inmiş olanlar, İncil'i tam uygulamış olsalardı; (*ve mâ ünzile ileyhim min rabbihim*) Rablerinden kendilerine emredilmiş olan, indirilmiş olan ayetleri uygulamış olsalardı...” Ne olurdu? (*Leekelû min fevkıhim ve min tahti ercühim*) “Üzerlerinden ve ayaklarının altlarından nimetler yerlerdi.” (Mâide, 5/66)

Başka bir ayet-i kerimede buyuruyor ki, Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

(المائدة: ٦٨)

(*Kul yâ ehle'l-kitâb*) “Ey Rasûlüm, sen o ehl-i kitaba de ki: (*Lestüm alâ şey'in*) Siz hiçbir şey üzere değilsiniz, boş havadasınız, kıymetiniz yok; (*hattâ tukîmü't-tevrâte ve'l-incîle ve mâ ünzile ileyküm min rabbiküm*) Tevrat'ı ve İncil'i tam mânâsıyla okuyup bütün ahkâmını uygulamadıkça, size Rabbinizden indirilen ahkâmı tatbik etmedikçe...” (Maide, 5/68)

Yâni, (*İzâ ekamtümûhâ hakka'l-ikâmeti*) “Onu hakkıyla uyguladığınız zaman ne olacak? Ona tam inandığınız zaman, hiç bir ayeti ayırmadığınız zaman, o zaman ne olacak?..” Peygamber SAS Efendimiz'in gelişiyle ilgili ayetlere de inanacaklar, Efendimiz'in evsâfına da inanacaklar, vasıflarını da öğrenecekler ve ona ittibâ etmek konusunda kendilerinden ahid alınmış olduğunu da bilecekler. O geldiği zaman ona yardım etmeleri emrolunduğunu da bilecekler. Yardım edecekler. Ve böylece devam edecek.

Demek ki, onların da hakkıyla tilâveti ne demek?.. Hakkıyla tilâveti demek, Peygamber Efendimiz'e gene tâbi olmaları demek. Yoksa ayrı bir yol tutmaları, Kur'an-ı Kerim'in, İslâm'ın yanında başka bir din daha tutturmak mânâsına değil.

Evet, sahih hadisler içinde şu hadis-i şerifi de bu münasebetle söylemek istiyorum, ama ondan önce bir ayet-i kerime kaldı:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ
وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا أَمَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ
أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا
وَ يَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

(القصص: ٥٢-٥٤)

(*Ellezîne ateynâ hümü'l-kitâbe min kablihî hüm bihî yü'minûn.*) “Kendilerine daha önce kitap indirdiklerimiz, ona inananlar. (Ve izâ yütlâ aleyhim kâlû âmennâ bihî) Kur'an'ın ayetleri onlara okunduğu zaman, derler ki: ‘Biz buna iman ettik, (*innehü'l-hakku min rabbinâ*) bu Rabbimizden gelmiş ayetler, tamam, besbelli. (*Innâ künnâ min kablihî müslimîn*) Biz zaten müslümandık, Allah'a teslim olmuştuk.’derler.”

(*Ülâike yü'tevne ecrehüm merreteyni bimâ saberû*) “Sabrettik- lerinden dolayı Allah ecirlerini iki kat verecek; (ve yedreûne bi'l-haseneti's-seyyieh) iyiyi kötüyü ayırt edip, iyiye tâbi oldukları için, (ve mimmâ razaknâhüm yünfikûn) ve hayır hasenat yaptıkları için Allah onları mükâfatlandırarak.” (Kasas, 28/52-54)

Ve buyuruyor ki Cenâb-ı Hak yine başka bir ayet-i kerimede, bunlar İbn-i Kesir'in tefsirinde bu ayet-i kerimeyi açıklamak için derc edilmiş, delil mahiyetindeki öteki ayetler. Yâni bu mânânın doğruluğunu gösteren:

وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ

فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا

فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

(آل عمران: ۲۰)

(*Ve kul lillezîne ûtü'l-kitâb*) “Kendilerine kitap indirilenlere de ki ey Rasûlüm, (*ve'l-ümmiyyîn*) kitap indirilmeyen o müşrik Araplara, onların hepsine birden de ki: (*E eslemtüm*) ‘Siz İslâm oluyor musunuz, olmuyor musunuz? Olun bakalım, müslüman oluyor musunuz?’ (*Fein eslemû*) Eğer İslâm olurlarsa, (*fekadi'htehev*) hidayete ermiş olurlar. (*Ve in tevellev*) Sırt çevirirlerse, kabul etmezlerse; (*feinnemâ aleyke'l-belâğ*) sana ancak tebliğ vazifesi var, üzülme, onların cezasını Allah verecek. (*Va'llàhu basîrun bi'l-ibâd.*) Allah, kullarının yaptığını biliyor.” (Al-i İmran, 3/20)

Onun için, (*Ve men yekfur bihî feülâike hümü'l-hàsirûn*) dendi. Allah'ın Peygamber Efendimiz'e indirdiklerine kâfir olanların, sonsuz bir hüsrana uğrayacaklarını bildirdi.

g. Peygamber SAS'e İnanmayan Cehenneme Girer

Bundan sonra en son satırları, bu 121. ayet-i kerimenin izahı sadedinde İbn-i Kesir'in serdettiği bir hadis-i şerif var, onu okuyorum. Peygamber SAS sahih hadis-i şerifinde buyurmuş ki:⁵

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ
الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ
ثُمَّ لَمْ يُؤْمِنْ بِي إِلَّا دَخَلَ النَّارَ

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Canım, nefsim elinde olan, dilerse beni yaşatan, dilerse öldürecek olan, her şeye kadir olan Allah’a yemin olsun ki, (*lâ yesmeù bâ ehadün min hâzihi'l-ümmeh*) şu ümmetten beni işiten hiç bir kimse yoktur ki, (*yehûdiyyün ve lâ nasrâniyyün*) ister yahudi olsun, ister nasrânî olsun; benim zamanımda şu toplulukta mevcut olup da beni işiten bir kimse (*sümme lâ yû'minu bâ*) eğer sonra bana inanmamışsa, (*illâ dehale'n-nâr*) mutlaka o cehenneme girer. “ Yâni kurtuluşu yok.

⁵ Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.410, no:511; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.461, no:3050; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.VIII, s.144, no:11621; Taberî, *Tefsir*, c.XV, s.279, no:18079; Saîd ibn-i Cübeyr Rh.A'ten.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.365, no:218; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.317, no:8188; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.53; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.97, no:307; Ebû Hüreyre RA'dan.

Yâni çâre, ahir zaman peygamberine kendi kitaplarında da emredildiği üzere tâbi olmak. En büyük imtihanları onların bu zâten. Yâni “Ahir zaman peygamberi geldiği zaman tâbi olacaksınız!” diye Allah-u Teâlâ Hazretleri onlardan ahd almış; ona uyacak. Uymadığı zaman, olmadığını hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor.

Uydukları zaman ne oluyor?.. El-hamdü lillâh, İslâm zaten yahudileri de, hristiyanları da kurtarıyor. Yâni, onların dinlerinin bir zamanlar hak din olduğunu beyan ediyor, yanlışlıklarını açıklıyor, doğru yola sevk olunmalarına yol gösteriyor. İyiliklerini istemiş oluyor. Ona tâbi olanlar gene o iyiliğe mazhar olmuş oluyorlar. Bir şey kaybetmiyorlar, her şeyi kazanıyorlar. Aksi takdirde her şeyi kaybedecekler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, gerçekleri görüp, her zaman, her yerde haktan yana, gerçekten yana olmayı nasib eylesin... Bâtıldan uzak eylesin... Yanlış yolda yürütmesin... Hatasını anlayıp doğru yola gelmeyi cümleye nasib eylesin...

Doğru yolda yürüyenlere de gayret, kuvvet versin... Ezâ cefâ çekerlerse, bunun imtihan olduğunu bilip, sabretmelerini nasib eylesin...

Lütfa mazhar olduklarını, dinlerinin hak olduğunu bilip aşk ile, şevk ile ibadet ve tâatte olmayı nasib eylesin... Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

07. 12. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

